

SPARTACUS

De krant, die elke uitbuiting en slavernij, ook die van de geleide economie, bestrijdt. Die ons geestelijk wapent tegen de dreigende nieuwe wereldoorlog.

SPARTACUS

De krant die ons de ogen opent voor de nieuwe verhoudingen waarin het kapitalisme verschijnt.

SPARTACUS

De krant, die ons leert, dat de bevrijding van de arbeidersklasse het werk moet zijn van die klasse zelf.

SPARTACUS

De krant, die onder de nieuwe kapitalistische verhoudingen, de nieuwe strijdmiddelen en strijdorganisaties aan ons duidelijk maakt.

SPARTACUS

De krant, van de arbeiders, die de zelfbeweging en de zelforganisatie van de arbeiders propageren.

SPARTACUS

De krant, die de weg wijst van kapitalisme naar Communisme, naar een Maatschappij van vrije en gelijke werkers.

Leest SPARTACUS!!

Alhier verkrijgbaar

17 MEI 1947

PRIJS 15 CENT

7e Jaargang No. 20

SPARTACUS

WEEKBLAD VAN DE COMMUNISTENBOND „SPARTACUS”

Redacteur:
R. HULSMAN

Proletariërs aller landen, verenigt U!

Int. Instituut
Soc. Geschiedenis
Amsterdam

Red. en Adm.:
postbus 7046 te Amsterdam-Zuid II.
Ab. p. kw. f. 1.95 bij vooruitbet. Uitg.
„De Vlam”, postgiro 168797 te A'dam

Amerika in Indonesië.

De V.S. wensen, dat art. 14 van de overeenkomst van Lingadjadi, waarin voorzien wordt in de teruggave van buitenlandse eigendommen aan de rechtmatige eigenaren zal worden toegepast.

Velen zullen zich hebben afgevraagd, wat de redenen kunnen zijn, dat de Verenigde Staten de in de aanhef van dit artikel vermelde stap bij de Nederlandse en Indonesische regering hebben ondernomen. De verwondering, die men ten aanzien van deze kwestie uit, wordt meestal gebaseerd op de kennis van het betrekkelijk gering percentage Amerikaanse kapitaal belegd in Indonesië. Aan het einde van de vorige vrede (het lijkt ons beter, gezien de continuïteit der tegenwoordige oorlogen, deze nieuwe terminologie in te voeren) immers, was op een totaal van ongeveer 2 miljard gulden belegd in industrie en landbouw, slechts 53 miljoen gulden Amerikaans. De vraag die velen zich gesteld hebben is deze: „Zitten de Amerikanen nu inderdaad op die 53 miljoen vooroorlogse guldens te wachten?” Zeker is het niet zo, dat de vragenstellers menen, dat het de Amerikaanse bourgeoisie om deze 53 miljoen guldens te doen is. Zij weten maar al te goed, dat het gaat om het bedrijfskapitaal ten bedrage van dit genoemde bedrag. Desondanks meent men, dat het Amerikaanse kapitaal over zulke reserves beschikt, dat het zelfs deze 53 miljoen bedrijfskapitaal niet van node heeft.

Wij kunnen inderdaad aannemen, dat het zeker niet deze kapitalen zijn, waarop Amerika zit te wachten. Hier kan men beter zeggen dat het niet om de knikkers, maar om het spel gaat. Teruggave der eigendommen immers, betekent niet alleen, erkenning der eigendomsrechten, ten aanzien van „vroeger „verkrege” goederen, maar tegelijkertijd een herziening of een nadere regeling van eigendommen op een bepaalde juridische

grondslag. Ten eerste heeft deze „wens” een principieel karakter. Zij beoogt een nadere regeling van de publieke rechten der Indonesische regering t.a.v. de private rechten der „burgers”. Indien immers over deze grondslagen geen eenstemmigheid bestaat, is een ruil van waren, d.w.z. van eigendommen en daarmee dus het overdragen van eigendomsrechten, niet mogelijk. De handel veronderstelt een, aan wel of niet geschreven wetten gebonden, geheel van dergelijke regels.

Deze principiële kant van de mogelijkheid tot handel drijven is tot uitdrukking gebracht door de Amerikaanse ambassadeur dr. Herman Baruch te Den Haag. De woordvoerder van het Amerikaanse departement van Buitenlandse Zaken in Amerika zelf, zeide, dat de V.S. verlangend zijn te zien (aldus een bericht in de krant) dat de handel met de Indische Archipel zal worden hervat. Na van dit verlangen te hebben „getuigd”, kwam hij dan met zijn wens om art. 14 uit te voeren. En slechts deze wens is officieel aan de regeringen medegedeeld.

Zinloos is natuurlijk de vraag, of het om de knikkers dan wel om het spel gaat. Het kapitalisme is — de ietwat wankelbeeldspraak zij ons vergeven — noch het één noch het ander. Het is een maatschappelijk stelsel, dat van één kant bekeken, menselijke betrekkingen moet regelen, wil het verband waarin de mensen tot elkaar staan, niet uiteenvallen. De grondslag van deze betrekkingen is de overdracht van arbeidshoeveelheden met als doel meerwaarde-vorming en winst-overdracht. Grondslag en doel zijn niet van elkaar los te maken. Het doel wordt bepaald door de grondslag, ter-

wijl de regelmatig op één doel gerichte handelingen, de grondslag op de lange duur op een onveranderde en onveranderlijke grondslag doen gelijken.

Wat de Amerikaanse bourgeoisie dan ook met de uitvoering van art. 14 beoogt is niet anders dan het betrekken en het consolideren van de Indische productiekrachten in de kapitalistische productie en ruil-sfeer. Zijn eenmaal de eigendommen aan de rechtmatige eigenaars terugggegeven (waarbij in het oog dient te worden gehouden, dat ook de Sjahrirs en Soekarnos niet de rechtmatige eigenaars zijn) dan is de Indonesische regering, om het productie-proces voort te zetten, gebonden aan verdere transacties, wil zij haar productiekrachten tot ontwikkeling brengen. Een voorwaarde tot verdere ontwikkeling is echter slechts mogelijk, indien nieuwe kapitalen worden geïnvesteerd. En wie kan dat beter dan de Amerikaanse bourgeoisie?

De ongeduldigheid, die voortdurend spreekt uit de stappen die de Amerikaanse regering al meerdere malen heeft ondernomen, komt hoofdzakelijk voort uit het feit, dat men in het Verre Oosten een „gestabiliseerde” toestand wil scheppen. Wat men onder iets dergelijks verstaat, is overduidelijk. Ten eerste is het een meerwaarde-bron. Ten tweede en dat lijkt ons belangrijker ten aanzien van de directe bedoelingen van het Amerikaanse kapitaal, wil men in het gehele gebied van het Verre Oosten een basis hebben, waar een overvloed van grondstoffen en bedrijfsinventaris aanwezig is, welk geheel in een toekomstige oorlog kan worden gebruikt.

Het is zeer waarschijnlijk, dat de bedoelingen van het Amerikaanse kapitaal een verder liggend doel beogen: namelijk, dat het er naar streeft „de vroegere positie van Japan zelf in te nemen. Concreet wil dat zeggen, dat Amerika het Verre Oosten onder zijn controle behoeft en daarmee dus een aan haar onderhorige industrie. Dit is natuurlijk alleen mogelijk, als Amerika zelf de grootste bezitter van alle eigendommen is. Bezitter van alle eigendommen of van het grootste deel der eigen-

UIT DE INHOUD:

1. De strijd in China.
2. De Doorbraak.
3. Over ontevredenheid, winst en en nog wat.
4. 1 Mei in Spanje.

DE DOORBRAAK...

Er was een tijd, het is lang, heel lang geleden, dat godsdienst en socialisme als water en vuur tegenover elkander stonden. De christelijke godsdienst was het dienen van een alwetende Godheid, die in zijn wijsheid alles geregeld had, zoals het was en aan ons aardse bestaan de zin had gegeven van voorbereiding en proeftijd voor het eeuwige leven. Na de dood, in hemel of hel, al naar gelang de mens de geboden al dan niet onderhouden heeft en geloofd in de verzoening met God in Jezus Christus.

De overtuiging, dat dit aardse tranendal slechts een doorgangshuis naar betere gewesten is, bracht mede, dat de berusting in het aardse lot een deugd was, evenals de onderdanigheid aan de door God gestelde machten. Zoals de wereld was, met zijn armen en rijken, was hij door de almachtige gewild. Al hadden de rijken de plicht om de armen te steunen, die daarvoor dan weer dankbaar moesten zijn aan de met aardse goederen gezegenden, de verhouding tussen beiden was er een, die door de liefdadigheid geregeld werd.

Het socialisme daarentegen was van deze wereld, bemoeide zich niet met hemelse, maar met aardse aangelegenheden en vroeg zich af, hoe de bezitsverhoudingen ontstaan waren en gehandhaafd werden. De socialisten gingen onderzoeken, hoe de tegenstellingen in het maatschappelijke leven zich in de loop der eeuwen hadden ontwikkeld en door welke oorzaken dat geschiedde. Zij vroegen zich af, waar de adel wel begon, sedert Adam spitte en Eva spon? Dit onderzoek bracht aan het licht, dat in het groot gezien, de maatschappelijke ontwikkeling gekenmerkt werd door de strijd van bezittende en niet-bezittende klassen. Doch bij dit inzicht alleen bleef het niet. Hadden de utopische socialisten de verlossing uit de verdrukking nog van de goede gezindheid van de bezitters verwacht, de Marxisten zagen de redding in de onverzoonlijke strijd om de maatschappelijke macht te veroveren.

Daarbij tastten zij het door der christenen God gewilde eigendomsrecht aan. Wel was Leo XIII, die van 1878 tot 1903 Paus was, in zijn encycliek „*Rerum Novarum*“ met Paulus van mening, dat de arbeider zijn loon waard is, maar hij en zijn vier opvolgers hebben er in

dommen kan het in deze tijd slechts zijn, als het een macht heeft, dus een macht, die dit kan verwerken. Dit veronderstelt echter weer de basis waaruit zij haar militaire macht kan ontplooiën. Zo liggen in de praktijk nabijzijnde en verder liggende doelen in elkaar verweven.

De vraag kan nu aan het eind van deze korte beschouwing gesteld wor-

vele zendbrieven op gewezen, dat de arbeider in deze maatschappij ook zijn plichten te vervullen heeft en dat de oplossing van het maatschappelijk conflict te vinden is in de corporatieve standstaat, mits deze „de rechten van de kerk“ garandeert.

Voor christendom en socialisme gold de oude ballade van twee koningskinderen: Si condem bijeen niet komen; het water was veel te diep.

Sedert dien is er evenwel veel veranderd en verworpen. Het water is zo diep niet meer. In een veeljarig proces van reformisme hebben de partijen, die eens de loodsster van de werkers waren, zich afgekeerd van internationale verbondenheid en zich tot nationale eenheid beperkt. Wat in 1899 aanving met Bernstein's revisionisme, strijd om ministerialisme en samenwerking met de burgerij, werd eerst aarzeland en later onomwonden gepropageerd. Het reformisme, dat eens protest ontlokte, of verbazing en ergernis wekte is over de hele linie schering en inslag: de heren zijn nu personalistisch geworden.

Tegen een „socialisme“ dat de klassenstrijd als een volkomen verouderde opvatting heeft laten varen en bestrijdt, de loonarbeid als een normale zaak beschouwt, en de historisch-materialistische methode van onderzoek als onjuist of onvoldoende kwalificeert, kunnen de kerkelijke broeders en zusters met of zonder rozenkrans geen overwegend principiële bezwaren hebben. Vele gelovigen zijn ook erg „progressief“, voor een „rechtvaardige“ wereld, waar allerlei wantoestanden verdwenen zijn, want dat raakt hun christelijke wereldbeschouwing niet en kan er zelfs deel van zijn.

Een van de moeilijkste dingen is wel, dat wij met een serie versleten woorden zitten opgescheept, zodat wij, om tot goed begrip van elkaanders opvatting te komen, steeds moeten vragen: wat versta je daar eigenlijk precies onder?

Zo heeft het woord socialisme voor de Partij van de Arbeid en de Communistische Partij Nederland een heel andere inhoud dan voor ons. De eersten zijn voorstanders van een geordende kapitalistische maatschappij, waarin zij een regelende functie vervullen. Als intellectuelen, winkeliers en burgers hebben zij de gloeiende pest aan een zelfstandige

den of het te rechtvaardigen is om aan de laatste stap van het Amerikaanse kapitaal in Indonesië zulke verstrekkende veronderstellingen vast te knopen. Wij menen, dat dit zeker gedaan mag worden, indien wij niet alleen naar Indonesië maar ook naar China kijken, waar het Amerikaanse kapitaal reeds voor miljarden en dat vooral in oorlogsbenodigdheden, heeft belegd.

beweging der arbeiders, die de gehele maatschappelijke macht wil veroveren en uitoefenen, al was het alleen maar omdat dit niet volgens hun democratisch gezelschapsspel zal gaan, waarbij hun positie zo veilig is.

In het maatschappelijk beeld van deze nationale socialisten, die de bevoorrechte leiders willen zijn, passen de kerken prachtig, omdat deze de onderworpenheid aan de overheid prediken en zij blijken dan ook bereid hun een goede plaats aan te bieden. De vrijage is niet zonder berekening.

Van de vele symptomen in deze richting vermelden wij het Paasnummer van „De Vlam“ met de tekening van de grote dichteres, die zo droevig demonstreert, waartoe men al niet kan komen na het verlaten der Marxistische methode, die zij eens meesterlijk hanteerde. Al is de neiging groot om in te gaan op de beschouwingen van Romers over „Religie en Socialisme“, over „De Kerk aan het werk“ van dominee Eldeering en over de woodbrokers, wij zullen ons beperken tot het artikel van Jef Last „Arbeiders aller landen! maar niet de gelovige?“

„Vergis ik me in de Nederlandse draagzaamheid wanneer ik vrees dat dit nummer ons weer verscheidene boze brieven van abonnees zal bezorgen? In geen enkel land ter wereld is het geluk der christelijke arbeiders van hun kerken en partijen weg te lokken en een eeuw vrijdenkerij heeft hen niet kunnen overtuigen, dat de materiële belangen, waarvoor wij strijden, gewichtiger zijn dan dat, wat zij het eeuwige belang van hun zielen achten. Niet de christelijke, maar de socialistische partijen hebben t. a. v. de godsdienst een frontwijziging moeten maken. De leuze „Godsdienst is opium voor het volk“ wordt algemeen verloochend en ook de Sovjet-Unie heeft de kerk weer haar oude plaats hergeven. De christenen kunnen geen vertrouwen in ons hebben, zolang zij weten, dat wij hun geloof hoogstens dulden, maar zeker niet van harte eerbiedigen, zolang wij hun beginselen niet kennen en begrijpen. Een der gevolgen, die ons wel degelijk aangaan, is dat zelfs een vereniging van N.V.V. en E.V.C. geen eenheid in de vakbeweging brengt, zolang de christelijke arbeiders elders georganiseerd zijn. Omdat wij de eenheid aller arbeiders willen, tracht dit nummer een weg naar beter wederzijds begrip te banen. De anti-religieuze gezindheid der oude socialisten, die in de eerste plaats een anti-clericalisme was, kwam niet zoals men wel doet voorkomen, uit een haat jegens God voort, zij kwam voort uit het zeer reële feit, dat de kerken telkens weer de zijde der zwartste reactie kozen.“

Onze „Nederlandse“ verdraagzaamheid, die wij niet als een deugd beschouwen, is niet zo groot en wij werden dan ook genooddaakt om op deze poging tot doorbraak in te gaan.

De ongodsdienstigheid als massaverschijnsel is iets van de laatste eeuw en men behoeft de kerkelijke bladen maar in te zien om te weten, in welke angst zij verkeren ten opzichte van dit verschijnsel. De negatieve onkerkelijkheid is nog lang geen positieve atheïstische wereldbeschouwing, maar wij kunnen toch rustig aannemen, dat talloze gelovige arbeiders door de school van het leven en de propaganda tot godlozen zijn geworden.

De verloochening van de leuze: „Godsdienst is opium voor het volk“ kan tweërlei oorzaak hebben. De leiders van de z.g.n. socialistische partijen, die een massa-basis en klankbord moeten hebben in een grote beweging, achten het noodzakelijk voor hun aanhang om concessies te doen aan de kerken ter wille van hun positie. De kerken moeten de klassentegenstellingen wel overbruggen omdat anders de organisatie van hun lidmaten verbroken zou worden. Bestaat er bij de massa inderdaad nog godsdienstige behoeften, dan is dit de uitdrukking van hun gevoel van onmacht om eigen maatschappelijk leven te beheren, waardoor zij terugvallen in de opvatting dat een macht buiten en boven hen de zaak maar moet opknappen.

De anti-religieuze gezindheid der oude socialisten was niet in de eerste plaats een kwestie van anti-clericalisme, maar vooral het besef, dat een eigen levensbeschouwing moest worden opgebouwd, welke op alle terreinen de orthodox christelijke opvattingen uitsluit.

Het is niet doenlijk om in dit verband deze wereldbeschouwing grondig te bespreken, maar wij kunnen er hier wel enkele bestanddelen van noemen. Men steunde in de natuurbeschouwing op de gegevens der ontwikkelingswetenschap, het ontstaan van de mens uit het dierenrijk was materialistisch, in zoverre alleen met de in de werkelijkheid werkende krachten werd rekening gehouden en stond dus tegenover het statisch denken der theologen, die alles als vastgelegd en stilstaand beschouwden. Ook op het terrein der moraal zag men in, dat alles volstrekt betrekkelijk was.

Waar de schrijver de eenheid van alle arbeiders voorstaat, antwoorden wij: zeker die eenheid is ons aller wens, maar eerst komt toch de klaarheid aangaande de betekenis en de macht van de arbeidersklasse.

Wat dan ook als konsekwente, principiële politiek wordt voorgesteld, is ons inziens een sociaal-democratische werkelijkheids-politiek, die meer slaat op bondgenootschap met andere klassen. Volgens Last, „Christelijker dan die van Romme, Welter of Schouten, zelfs wanneer men daardoor tijdelijk tot een minderheidsregering, als die van Blum of tot tijdelijke ministerloosheid zou worden gedwongen.“

Ook zijn hoop op de vooruitstrevende Katholieken lijkt ons ijdel. Hij moest weten, dat b.v. in de Spaanse strijd de lagere geestelijkheid vaak aan de kant van de strijdende volksmassa stond en de hogere aan die van Franco. Ook hier lopen de belangentegenstellingen duidelijk uiteen. Waar de kerk dus zelf een kapitaalsmacht van de eerste grootte is, is haar standpunt bepaald. De schrijver heeft trouwens zelf geen groot vertrouwen in de clerikale politiek als hij zegt: „De katholieken die in de vastenbrief hunner bisschoppen alle niet-christenen zedeloze individuen noemen en met de communisten ook de socialisten in de ban doen, hebben aan hun boezem wel plaats voor Franco-vereerders en Salazar-bewonderaars en in hun kranten voor anti-semietisme en de poëzie van een Albert Kuyle. Wat daarom zo erg is, wijl deze katholieke politiek deel uitmaakt van een uit Rome geleide internationale kruistocht tegen het communisme, die politieke tegenstellingen tot geloofstegenstellingen opblaast en een godsdienstoorlog voorbereid op wereldmaatschappelijk vlak.“

Lukt het, de economisch politieke tegenstellingen zo religieus te kleuren, dan wordt ieder compromis en iedere verzoening onmogelijk. Dan doet Rome opnieuw een gooi naar de wereldheerschappij en vindt daarbij de steun der verblinde protestanten, zoals Chamberlain eens Hitler steunde uit angst voor Rusland.“

Uit het bovenstaande blijkt, dat degenen die een leiderstol willen vervullen eerder aanpappen met machten, die zij overigens nog zo gevaarlijk achten, dan vrouwen te hebben in de kracht der arbeiders.

Wijzen wij alle doorbraakpogingen af, zo hebben wij ons wel de belangrijke vraag te stellen: hoe is onze houding tegenover de gelovige arbeiders?

In het algemeen moet worden opgemerkt, dat het grof en onbeschaafd is, om mede-arbeiders in voor hen heilige gevoelens nodeloos te krenken. Dit drijft hen alleen maar verder van ons af. Hoe moeten wij ze dan tegemoet treden in de bedrijven? In de eerste plaats door in eigen praktijk te laten merken, dat kameradschap niet slechts een mooi woord voor ons is.

Maar wat moet ons standpunt zijn ten opzichte van de duizenden godsdienstige arbeiders?

Wanneer de gelovige arbeider in een bepaalde situatie moet handelen, is het van geen belang hoe hij denkt over „Franciscus van Assisi“, het renteverbod der kloosterorden, het renteverbod der middeleeuwen en de genadeleer van Maria, welke het Roomse geloof ons, volgens Last, heeft geschonken, maar wel, of hij doet wat in het belang zijner klasse is. Nu is het herhaaldelijk voorgekomen, dat gelovige arbeiders, dwars tegen de adviezen hunner geestelijke adviseurs in, een strijd begonnen en volhielden. Daar-

in ontstaan nieuwe groepsbindingen met de mede-arbeiders, waardoor de oude band met de kerk kan verzakken. Heel vaak zal hij in moeilijkheden komen, maar dan spreken wij met hem niet over, bijvoorbeeld de onbevekte ontvangenis, maar over de aardse kwestie, hoe het arbeidersproces dient geregeld te worden. Het zal hierbij voorkomen, dat hij stuit op de autoriteit der kerk, die een bepaalde politiek voorschrijft of in bescherming neemt en dan kunnen wij de kerk als politiek instituut aanvallen en wijzen op hun positie in deze maatschappij aan de kant van de bezittende klasse.

Krijgt hij eenmaal de smaak te pakken van machtsvorming en wordt het hem in een massabeweging duidelijk, dat hij een actieve, medebepalende factor in het leven is, dan zal deze schakel met het godsdienstig geloof steeds zwakker worden, waarvan de voedingsbodem ook steeds meer verdwijnt. Zo wordt hij ontvankelijk voor het communisme als wereldbeschouwing, welke onvermoeid door de werkgroepen dient te worden gepropageerd, omdat deze zijn geestelijk fundament zal zijn.

Het is hoogstwaarschijnlijk, dat dit een langzaam proces is, waarin water en vuur opgaan in de stoomkracht van een universele levensbeschouwing, waarvan hier en daar b.v. in Gorter's „Pan“ elementen aanwezig zijn.

Het wijze woord van Hamlet zullen wij daarbij ter harte nemen en het moge ons voor alle dogmatisme behoeden: „Er zijn meer dingen in aarde en hemel, Horatio, dan waarvan jouw filosofie ook maar gedroomd heeft.“

COMITÉ „TROTZ ALLEDEM“.

2de verantwoording, nagekomen gelden:

C. H. te R. f 3.05; J. S. te R. f 3.05; Kameraden te A. f 25.—; Lijst no. 1 f 40.60; Lijst no. 26 f 7.50; Lijst no. 60 f 22.—

Vorige verantwoording f 82.90. Totaal f 184.10.

ROTTERDAM.

In aansluiting op onze goed geslaagde Mei-vergadering, waar wederzijds de behoefte werd gevoeld met elkaar van gedachte te wisselen omtrent de economische actie in de bedrijven, beleggen wij wederom in samenwerking met de groep van Vrije Socialisten een

CURSUSVERGADERING

op Dinsdag 20 Mei a.s., in het Zuiden Volkshuis a.d. Dreef. Aanvang half acht uur n.m. Onderwerp: NAAR NIEUWE

VORMEN VAN STRIJD

De toegang is vrij, terwijl goede discussie gewenst is en tevens getrouwd wordt.

DE BESTUREN.

STRIJD IN CHINA.

Steden hadden in China bestaan gedurende zijn gehele geschiedenis. Maar niet als in Europa, konden ze het cement vormen dat de boerenopstanden samensmeedde. Want China was geen Middeleeuws Europa. De boeren kwamen niet in opstand tegen adellijke landheren, die ook voor de burgerij in de steden een bedreiging vormden. Zij kwamen in opstand tegen uitbuiters die in de steden woonden, die daar de heersende laag vormden. En de handwerkers, die verder in de steden hun bedrijf uitoefenden, hadden weinig te winnen bij een steunen van de beweging der boeren, want hun bedrijf steunde volkomen op de rijke bezitters in de steden. De boeren hadden de handwerkers niet nodig, want zij maakten hun eigen kleren en werktuigen en de handwerkers hadden de boeren niet nodig. Daardoor konden de steden nooit tot een actieve factor worden in de opstandige bewegingen der Chinese massa's. En zo kon er nooit sprake zijn van iets anders dan plaatselijke opstanden en bleef het uitbuitingssysteem in wezen gehandhaafd. Maar in 1911 was het anders. Het is

Bij de dood van Henry Ford.

Weinig arbeiders zullen de dood van H. Ford betreuren hebben. Van hem kon, misschien meer dan van welk andere kapitalist, gezegd worden, dat hij verantwoordelijk is voor de moderne, gemechaniseerde slavernij, welke, door de fantastische productie cijfers, de moderne, gemechaniseerde oorlog heeft mogelijk gemaakt.

Weinigen hebben beter voor zich zelf gezorgd, ten koste van de arbeiders, dan hij. Zijn persoonlijk kapitaal bedroeg ongeveer \$ 20.000.000, zijn familiebezit meer dan het dubbele. Waar hij een groot voorstander van het Taylor-stelsel en van het Leiderschap op wetenschappelijke basis was, heeft hij er ten eerste aan medegewerkt het goedkope en slechte tot het kenmerk van het leven in de 20ste eeuw, het aanvaarden van alles, wat derde rangs en algemeen is, tot een hoofdtrek van de mentaliteit van onze tijd te maken.

Het zal wel niet uit te maken zijn, hoeveel arbeiders een vroegtijdige dood zijn gestorven, of lichamelijk en geestelijk zijn ondermijnd door het tempo, vereist bij het werken aan de „lopende band“.

Maar wel weten we, hoe de methoden, die Ford ontwikkelde, een gretig onthaal vonden bij de vroegste heersers in de eerste z.g. socialistische staat.

waar, dat het oude handwerk in de steden nog steeds bestond en ook waren er nog de oude heren. Het verband tussen de boeren en de handwerkers in de steden was even onbelangrijk als voorheen. Maar de ontwikkeling van het kapitalisme had in de steden een nieuwe klasse gebracht, die van het proletariaat. En al had deze klasse geen enkele directe verbinding met de boeren, haar opstand ging daaraan parallel.

De opstand der arbeiders in de steden kreeg nieuwe kracht van de revolutionaire beweging die in 1917 in Rusland losbarstte. De Chinese revolutie streefde naar een nieuw hoogtepunt. Een van zijn prachtige uitingen was de grote havenstaking van Hongkong en Kanton, waarin de Chinese koelies het machtigste rijk (Engeland) ter wereld, pas zegevierend uit een wereldoorlog te voorschijn gekomen, uitdaagden.

Maar reeds in die dagen was de Chi-

nese Revolutie gecompliceerd. Zijn krachtcentrum lag in de steden. Van de boeren kon weinig kracht uitgaan. Zij konden weigeren pacht of interest of belasting te betalen maar dat was alles. Zij hadden steeds het land bebouwd en gingen voort het te bebouwen. De maatschappelijke laag, waartegen hun actie gericht was, woonde niet in hun midden, maar was geconcentreerd in de steden. Hun actie op het land sloeg als het ware in het luchtledige. Zij konden zich tijdelijke voordelen verschaffen, maar deze konden ieder moment weer afgenomen worden ook.

In de steden was het anders. Hier stonden als machtige groepen tegenover elkaar de bourgeoisie, voortgekomen uit de rijke landwoekeraars en het proletariaat, samengesteld uit verarmde, door de honger naar de steden gedreven boeren. Daar tussen bevond zich de klasse der handwerkers en de nieuw opkomende klasse der intellectuelen. Onder deze verhoudingen is het gecompliceerde Chinese partijstelsel geboren.

Grepen uit de revinaire litteratuur.

kransen gehangen aan kathedraal en bord. Diederich omwond zelfs de bamboestok. In de loop van het jaar werd hij door een heilige, zalige huivering overvallen, toen twee van de machthebbers door catastrofes werden overvallen. Een tijdelijke leraar werd voor de klas uitgescholden door de rector en ontslagen. Een leraar werd krankzinnig. Nog hogere machten, de rector en het krankzinnigsgesticht, hadden hier gruwelijke huisgehouden onder degenen, die tot voor kort zoveel macht bezaten. Van omlaag mocht je, als klein, maar heelheidsgebleven menschenkind, naar de lijken kijken en daaruit een lering trekken, die je eigen positie ten goede kwam.

De macht, die hem in haar raderwerk had, werd door Diederich vertegenwoordigd ten opzichte van zijn jongere zusjes. Zij moesten schrijven wat hij haar dicteerde en opzettelijk nog meer fouten maken, dan zij uit zichzelf gedaan zouden hebben, opdat hij met rode inkt te keer kon gaan en straffen kon uitdelen. Die straffen waren verschrikkelijk. De kleintjes huilden — en dan was het de beurt van Diederich om zich deemoedig te gedragen, teneinde niet verraden te worden.

Later studeert „De Onderdaan“ in Berlijn, en na zijn eerste studiejaar wordt hij als lid van de studentensociëteit „De Neuteunonen“ toegelaten, als „kroeglid“ dus.

„En voor deze functie voelde hij zich uitverkoren. Hij zag zich verplaatst in

III.

Soen Yat Sen, de „vader“ der Chinese Revolutie, was de taak toebedeeld om uit deze chaos van klasseverhoudingen en klassenstrijd een „revolutionaire partij“ en regering te maken. Hij zelf was een typische vertegenwoordiger der intellectuelen klasse. Intellectuele functies waren tot daar aan toe steeds waargenomen door de mandarijnen en regeringsambtenaren, die direct uit de woekeradel voortkwamen. Deze waren steeds de onmiddellijke handlangers geweest van de keizerlijke macht en de bezittende klasse in het algemeen. Nu echter kwamen voor China nieuwe wegen open te liggen, wegen van kapitalistische ontwikkeling en macht. De Chinese intellectuelen kregen nu andere verlangens dan bij de keizer op de mat te liggen. Zij wilden nu zelf de zaak ter hand nemen, als leiders van de natie optreden.

Maar hun klassepositie zelf bracht hun daarvoor geen steun. Kennis of geleerdheid is niet voldoende om een

land te regeren, reële macht is daarvoor nodig. En deze kan alleen worden verkregen door te steunen op een klasse die werkelijke macht heeft.

De intellectuelen in het algemeen en Soen Yat Sen in het bijzonder behoeften daarbij geen bijzondere voorkeur te hebben. Integendeel, zij moesten er voor waken, dat geen der beide strijdende klassen — kapitaal of arbeidersklasse — tot alleenheerschappij kwam. De kapitaalsmacht was te zeer vergroeid met de oude woekeradel, hij was zelf ook te zeer afhankelijk van deze uitbuiting der boeren, dan dat hij als werkelijke steun had kunnen dienen. Een overwinning van deze machten zou de intellectuelen in dezelfde afhankelijke positie brengen van voorheen. Minstens even gevaarlijk echter zou zijn een proletarische overwinning. Daarom moest Soen Yat Sen er naar streven de beide tegengestelde elementen zoveel mogelijk te verzoenen en in één partij te verenigen. Deze partij was de Kwo Min Tang. Het bindende element tussen de

„Hoera!“ schreeuwde Diederich, want dat schreeuwden alle mensen. Temidden van een grote groep kwam hij plotseling onder de Brandenburgse Tot terecht. Twee passen voor hem reed de keizer er onderdoor. Diederich kon hem in het gezicht zien, in de versteende ernst en het flikkerend oog, maar het werd hem vaag voor ogen, zo hard schreeuwde hij. Door een roes, hoger en heerlijker dan het bier ooit zou kunnen schenken, werd hij omhooggeheven, eerst op zijn tenen, maar toen was het of hij door de lucht zweefde. Hij zwaaide zijn hoofd boven alle hoofden, in een sfeer van geestdriftige razernij, door een hemel waar onze hoogste gevoelens rondwaren. Op dat paard daar, onder de poort der zegevierende opmars, reed de Macht, met trekken als uit steen gehouwen en met flikkerend oog! De Macht, die over ons heenwaart en wier hoeven wij kussen! Die over honger, weerbarstigheid en hoon heengaat. Waartegen wij niets vermogen, omdat wij haar liefhebben! Die we in ons bloed hebben, omdat we de onderwerping in ons bloed hebben! Een atoom zijn we van haar, een nietig molecuul, van iets, dat zij uitgespuwd heeft. Elk individu een niets, zo stijgen wij in kegelvorm omhoog, in rij en geld als Neuteunonen, als militairen, ambtenaren, kerk en wetenschap, als economische organisatie en als strijdformatie, tot helemaal bovenaan, want wij leven in de macht, hebben deel aan haar en zijn onverbiddelijk jegens degenen, die verder van haar afstaan. Wij triomferen nog wanneer zij ons verplettert, want zo wordt onze liefde gerechtvaardigd!

Een jaar later zijn er demonstraties van werklozen in Berlijn. Zij begeven zich stil, in dichte drommen, naar het Paleis van den Keizer en roepen daar om brood en werk. Doordat zich echter een tegen-demonstratie vormt, ontstaan relletjes en de jonge keizer besluit, de toestand te bezweren, door met zijn gevolg rustig uit te rijden, tussen de mensenmenigte door. Dit is bijna te veel voor den „Onderdaan“.

beide tegengestelden werd daarbij gevormd door de intellectuelen — en door de brede laag van handwerkers.

Maar dit bondgenootschap kon niet blijvend zijn. Daarvoor was de innerlijke klassetegenstelling te scherp. Soen Yat Sen kon nog zoveel werken met Russische adviseurs — en tegelijk bij de oude landadel in het gevecht trachten te komen: de tegenstelling tussen uitbuiters en uitgebuiten kon niet worden onderdrukt. Soen heeft het geluk gehad te sterven voor hij werd gedwongen tot de rol, die nu door Tsjang Kaj Tsjek wordt gespeeld. Daardoor is hij nog steeds de „vader“ der revolutie in de ogen van brede massa's. Maar reeds hij schiep de voorwaarden voor de komende moord.

We willen hier niet de indruk vestigen, alsof Soen dit alles maar zo heeft kunnen klaarspelen. De rol werd hem opgedrongen door de verhoudingen. De tegenstelling tussen kapitaal en arbeid was groeiende, maar nog niet in een openlijk conflict uitgebarsten. Dit feit plaatste Soen in zijn rol als bemiddelaar.

Bij de dood van Soen echter, was de tegenstelling reeds zo gegroeid dat een openlijke botsing niet kon uitblijven. Geen wonder, dat de leiding der Kwo Min Tang nu van Doctor Soen overging op Generaal Tsjang. De tijd van bemiddelen was voorbij, de tijd van strijd en bloedvergieten was gekomen.

De communistische partij in China had zich reeds voor deze tijd zelf georganiseerd, zij het binnen het raam van de Kwo Min Tang. De omstandigheden, waaronder de arbeiders moesten strijden, de vijandigheid tegen het buitenlandse kapitaal, die hen onvermijdelijk in het nationalistische kamp dreef, maakte dat deze communistische partij niet anders dan bolsjewistisch kon zijn. In deze tijd was de Chinese Communistische Partij een waardig onderdeel van de Komintern en verschilde in geen enkel opzicht van de Russische. In deze tijd werd de sterke ideologische band tussen beide partijen gesmeed.

Maar het onvermijdelijke gebeurde. De communisten, verward in hun compromis-politiek werden verrast door de „plotselinge wending“ van Tsjang. Deze wending kwam, nadat de troepen van de Kwo Min Tang Shanghai, het centrum van het Chinese handelskapitaal had bezet. Een van de gruwelijkste bloedbaden uit de geschiedenis der arbeidersbeweging volgde, een bloedbad, waarbij niet alleen de kopstukken van de Communistische Partij, maar ook tienduizenden arbeiders, die niet tot deze partij behoorde, maar die voor hun rechten hadden gestreden, werden afgeslacht.

De moord van Shanghai heeft vooral goed een einde gemaakt aan het bondgenootschap tussen de Kwo Min Tang en de Chinese communisten en tevens aan het directe verband tussen de Chinese communisten en Moskou. De Chinese communisten bleven in Rusland be-

land van de zegevierende revolutie zien, maar de regering in Moskou zag niet langer in hen de bondgenoot. In Rusland zelf was het staatskapitalistische bewind reeds stevig gevestigd en dit vond in Tsjang, niet in de Chinese communisten, zijn natuurlijke bondgenoot.

De Chinese communistische beweging in de steden was neergeslagen. Wie aan de slachting was ontkomen, ging weg van de stad, trok naar het Westen. Hankau was een tijd lang het centrum van de Communistische Partij, tot ook deze stad door Tsjang werd veroverd. Hiermee was de laatste band van de Communistische Partij met de steden verbroken.

De Chinese communisten waren hierdoor losgeslagen van hun massabasis in de steden. Noodgedwongen richtten zij van nu af aan hun gehele aandacht op het Chinese platteland. Hier vonden zij een gretige bodem. De boeren waren opstandig, zij haatten de uitbuiters uit de steden en wilden niets liever dan zich van hen bevrijden. Maar zij hadden geen eenheid van actie, gevolg van hun economische versplintering. De Chinese communisten kwamen hier met hun bolsjewistische theorieën van organisatie. Zij verenigden de boeren in dorpscomités, leerden hen hoe zich te organiseren. En het belangrijkste van alles: zij waren de verbindende schakel tussen de verschillende dorpen en de delen van het land. De boerenbeweging, tot daaraantoe een vrijwel vormloze actie, kreeg nu organisatie en kracht.

Maar zoals de invloed van de Chinese communisten de beweging der boeren veranderde, zo veranderde deze beweging henzelf. De oude, bolsjewistische theorie van een centralistisch georganiseerde partij was hier nog slechts ten dele op zijn plaats. De kracht van de beweging lag nu niet meer in ondergronds werken maar in organisatie van massa's. En daarbij ging het niet om de organisatie van een gecentraliseerde productie, maar van een groot gebied van vrijwel op zichzelf staande producenten. Daardoor kreeg de beweging een veel meer anarchistisch, of beter, anarcho-syndicalistisch karakter. Straffe discipline was een onmogelijkheid in het dorp: de Chinese communisten konden dit net zo min doorvoeren, als het keizerlijk bewind dit gekund had. De organisatie moest gebouwd worden op de zelfstandigheid der kleine productiegemeenschappen in het dorp. In plaats van de straffe partijdiscipline kwam daarom de plaatselijke democratie, het eigen, werkelijk zelfstandige bewind der boeren. Slechts in het landelijk geheel der beweging, waar de materiële grondslag in de productieverhoudingen ontbrak, bleef het oude partijverband zijn grote betekenis behouden.

Ongetwijfeld is dit veranderde karakter van betekenis voor de grote terughouding, die de Russische regering ten

Van Heide-Maatschappij tot D.U.W.

Slot.

Toen de roes der bevrijdingsfeesten over was, en de massa's ontwaakten uit haar schijnvreugde, realiseerden zij zich pas, wat er met hen ging gebeuren.

Na al de prachtige beloften van de overkant der Noordzee aan ons, arbeiders gedaan, begrepen wij spoedig, dat er van al die mooie beloften niets terecht zou komen en dat deze propaganda slechts in de kraam van het na-oorlogse kapitalisme te pas kwam.

Direct na de bevrijding moesten wij ons melden bij de arbeidsreserve. En hier was het, dat de kater kwam na de feest-roes.

Na vele uren wachten, in rijen van honderden meters lang, beschermd door politie-ruiters en hulpagenten, ontvingen wij eindelijk het bedrag van f 25.— voor ons levensonderhoud. Al spoedig bleek, dat dit lang niet voldoende was, in verband met de prijzen der levensmiddelen. Aan alle zijden kwam dan ook de onstemming en ontevredenheid over deze nieuwe uitkering voor de dag. Het was een schrale troost, dat we geen werklozen meer waren, maar arbeidsreservisten. Maar alle mooi gevonden naamsveranderingen, die zouden moeten beletten, ons de toestanden van voor de oorlog te herinneren, konden niet verhinderen, dat onze positie bleef als voorheen.

Langzaam maar zeker herstelden zich de officiële instanties, die haar werkzaamheden richtten op het zo goed mogelijk exploiteren der vrij gekomen arbeidskrachten.

De D.U.W. kreeg de taak toegewezen, deze arbeiders te verzamelen, en onder te brengen.

Nauwelijks waren de eerste duizenden

aanzien van de Chinese communisten aan de dag legt. De Russische communisten hebben Marx lang genoeg vervalst om hem grondig te kennen en zij weten, dat wanneer de materiële verhoudingen, die aan een beweging ten grondslag liggen, zijn karakter wijzigen, elke poging om dit door propaganda tegen te gaan, vruchteloos is. Rusland kan dan ook niet willen dat de Chinese communisten tot macht komen, want het zou daardoor een revolutionaire situatie scheppen aan zijn grenzen, die voor de machthebbers in het Kremlin een dodelijk gevaar betekent. Daarom voert Rusland een evenwichtspolitiek en streeft ernaar, de burgeroorlog in China te rekken door beide partijen zoveel mogelijk tegen elkaar uit te spelen. Het steunt de Chinese communistische beweging niet en laat hem niet los en zodoende blijft deze min of meer gevangen in een halve Rusland-sympathie, die natuurlijk door de openlijk vijandige houding van Amerika nog wordt versterkt.

werkkrachten te werk gesteld, of de moeilijkheden kwamen aan alle zijden te voorschijn. Het regende klachten bij de bureaux der E.V.C. In deze organisatie toch zagen de arbeiders het middel de strijd voor verbetering van hun positie te voeren. Dat deze Vakcentrale in de aanvang zich uitbreide over het gehele land, was een gevolg van het verlangen en de wil van de arbeiders, niet meer terug te keren tot de verhoudingen van voor 1940. En het was in de reeds in ons vorig artikel vermelde Westhaven, waar de arbeidsreservisten wederom te werk gesteld werden, dat, in Amsterdam, de eerste staking, na de bevrijding, een feit werd.

Aanleiding daartoe was de manier, waarop het vervoer der arbeiders plaats greep. Op open dekschuiten, met honderden samengeperst, werden zij door het IJ gesleept. Op het werk aangekomen, werd het hun al spoedig duidelijk, dat wat werkmethode betrof, Heide Maatschappij en D.U.W. niet veel van elkander verschilden. Van verandering of verbetering was ten minste niets te bespeuren.

Dit was het, wat de arbeiders kriegel maakte, hen tot morren bracht en ten slotte tot een staking deed overgaan.

En het bleef niet bij de actie in de Westhaven alleen. Overal in het land, waar D.U.W.-arbeiders werkten, kwamen de conflicten en waren de stakingen niet van de lucht.

De „deftige burgerij“ was in die dagen diep verontwaardigd over die onverantwoordelijke, stakende arbeiders. Wat bezieldde die lui toch, te staken, terwijl het land in nood verkeerde? Zij moesten toch dankbaar zijn, dat zij bevrijd waren, niet waar?

Zo jammerden en scholden zij op de arbeiders en hitsten de regering op scherpe maatregelen te nemen.

Maar de arbeiders dachten er anders over. Zij konden al heel gauw constateren, dat in de manier, waarop zij behandeld werden, niet de minste verbetering gekomen was.

Wanneer het weer, nat en koud was, hielden zij bij gebrek aan betere beschutting, hun jassen aan. Toen dit op een morgen weer het geval was kwam een der bazen op een arbeider toe en beval hem zijn jas uit te trekken. De arbeider weigerde, terwijl hij zei, dat hij geen onderkleding aan had. Het antwoord van de baas luidde: „Daar heb ik niets mee te maken en als je morgen weer zo werkt, trap ik je de put uit.“

Ook ondervonden wij dikwijls schade, door het willekeurig tornen aan de tarieven door de Hoofduitvoerder.

Wanneer wij tegen deze handelwijze protesteerden, werden wij naar het

Over ontevredenheid, winst en nog wat.

We wilden het ditmaal eens over ontevredenheid hebben. Want het is werkelijk opmerkelijk zo veel ontevreden mensen je tegenwoordig hebt. De arbeider is ontevreden omdat zijn loon niet hoog genoeg is, of omdat hij er niet voldoende voor kan kopen, wat zo ongeveer in de praktijk op het zelfde neerkomt. De huisvrouw is ontevreden, omdat haar man zo weinig thuis brengt, dat zij er niet mee rond kan komen. De leverancier is ontevreden, omdat de huisvrouw er geen vrede mee heeft, dat zijn waren zo duur zijn en steeds maar duurder worden. De fabrikanten, de grotsier, de groothandelaar ten slotte mopperen en kankeren op hun beurt op allerlei beperkende bepalingen, die het hun onmogelijk maken of althans moeilijker om naar believen zelf de hoogte van het winstpercentage vast te stellen. Een keten van mopperaars en kankeraars dus, die allen op hun beurt tegen werkelijke of vermeende grieven kankeren.

Nu is het onder de huidige maatschappelijke samenstelling zo, dat al heb je maar één sport van de maatschappelijke ladder beklommen, je reeds iemand onder je hebt, waarop je kan trappen. De arbeidersklasse staat helemaal onder aan die ladder, die wordt dus altijd getrapt. We hebben dit al dikwijls genoeg

bureau van de D.U.W. verwezen. Waarvoor dan weer een dag loon ingehouden werd.

Verschiedende arbeiders, die aan de haven werkten, werden van laarzen voorzien, die soms twee tot drie maten te groot waren. Zij stonden daar geregeld in het water en werden in hun bewegingen ten eerste door deze niet passende voetbekleding belemmerd. Ook hiertegen werd geprotesteerd, met het gevolg, dat twaalf arbeiders weer een dag loonschade leden.

Als staaltje, hoe er met het leven van de bij de D.U.W. betrokken werkkrachten wordt omgesprongen, vermelden wij nog het volgende.

Enige maanden geleden was een groep arbeiders tewerk gesteld in de nabijheid van Halfweg (tussen Amsterdam en Haarlem).

Het vervoer naar het werk geschiedde per trein, die in de nabijheid van Halfweg stopte, doch zodanig, dat de arbeiders op de spoorbaan moesten uitstappen. Gedurende de wintermaanden gebeurde dat, terwijl het nog donker was. De uit tegenovergestelde richting naderende treinen maakten dit uitstappen tot een gevaarlijke onderneming. Waarvoor gevreesd werd, gebeurde dan ook. Op een donkere ochtend werd een der arbeiders door een trein gegrepen en gedood.

Natuurlijk werd de oorzaak van dit

belicht. Laten we het ditmaal dus eens hoperop gaan zoeken. Ook daar vinden we, zoals gezegd, kankeraars. Hebben die het dan ook zo slecht als diegenen, die helemaal onder aan de ladder staan? Hebben die dan ook zo veel redenen tot kankeren? We hebben de moeite eens genomen verschillende jaarverslagen van banken en andere industriële instellingen er op na te slaan en kwamen daarbij tot de navolgende opmerkelijke bevindingen.

Slavenburg's Bank. Slavenburg's Bank heeft een schitterend jaar achter de rug. De winst is verreweg de grootste, die ooit in de 20-jarige geschiedenis is gemaakt. Zij is meer dan verdubbeld, n.l. van f 317.974.— tot f 676.927.—, de vooruitzichten laten zich, volgens de directie, gunstig aanzien.

Ned. Bank voor Zuid-Afrika. Per 30 Sept. '46 een winst van f 5.214.000.— tegen vorig jaar f 3.521.000.—. De reserve bleef gehandhaafd op f 5.000.000. bij een geplaatst kapitaal van f 5.622.000.—

Bank voor Zeeland. Het afgelopen jaar heeft zich gekenmerkt door een zeer grote bedrijvigheid. Het winstcijfer is een record in de geschiedenis der bank.

Ned. Credietbank. Over 1946 is de winst groter geweest dan in enig ander

ongeval verzwezen. Maar ook werden geen maatregelen getroffen een dergelijk ongeluk te voorkomen.

Wij zouden zo door kunnen gaan en meer voorbeelden kunnen noemen van de manier, hoe er in het gehele land bij de D.U.W. wordt opgetreden. Uitbuiting, willekeur en onrechtvaardigheid, dat is het, wat de D.U.W.-arbeiders dagelijks ondervinden.

De Vakorganisaties, de E.V.C. inclusief, hebben zich in de opbouw-politiek der Nederlandse regering ingeschakeld. Het stelsel van tariefwerk wordt weer in ere hersteld met behulp dezer organisaties. En dat is hetzelfde stelsel, dat door denkende arbeiders verontwaardigd van de hand gewezen wordt, waartegen ze zelfs in staking zijn gegaan.

En wat nu? Staan de D.U.W.-arbeiders alleen?

Neen, kameraden, zij staan niet alleen. Met duizenden staan wij in fabrieken, werkplaatsen, op schepen en treinen, in de havens en in de D.U.W.-werken.

Daar zijn wij bij elkander, daar vormen wij een eenheid, omdat wij in onze noden en behoeften ook een zijn.

Op die plaatsen kunnen wij met ons allen de middelen en wegen zoeken, die moeten leiden tot verandering der bestaande toestanden. De werkelijke bevrijding der arbeidersklasse moet het werk van de arbeiders zelf zijn.

voorafgaand jaar. Het maatschappelijk kapitaal steeg tot f 10.000.000.—. De bedrijfswinst steeg van f 653.507.— tot f 847.390.—, de reserve's werden van f 525.000.— tot f 6.000.000.— verhoogd. (Dit laatste is blijkbaar uit het verlies gedekt, want de winst was slechts f 847.390.—.)

Robaver maakt over 1946 een winst van 7.3 miljoen. Vorig jaar was dit slechts 3.1 miljoen.

A'damsche Bank verdeelde onder de aandeelhouders f 3.281.631.—.

Twentse Bank heeft ook zo iets van 3.5 miljoen verdeeld.

Müller & Co. keerde op haar gewone aandelen 21 pCt. en op haar preferente 25 pCt. uit. Dit werd uitgekeerd in de vorm van aandelen, die op de beurs belangrijk hoger dan 100 pCt. staan genoteerd. Dit winstaandeel in geld omgezet is dus aanzienlijk meer waard en komt in de praktijk zeker op een winstuitkering van circa 40 pCt. neer.

R. S. Stokvis & Zn. had het vorig jaar nog een verlies groot f 867.877.—. Dit jaar een winst van f 1.608.195.—. In één jaar tijds dus een vooruitgang van bijna 2.5 miljoen.

N.V. Werkspoor meldt over de eerste 10 maanden van 1946 een winst van f 1.631.674.—, terwijl de verdere vooruitzichten gunstig zijn omdat men dik in de orders zit.

Ten slotte nog een bericht uit Wallstreet, het bekende financiële centrum, over de week van 24—29 Mrt. 1947, waarin steekproeven werden genomen omtrent de buitenlandse omzetten en waarin tot veler verwondering bleek, dat de Nederlandse omzetten twee maal zo groot waren als de Zwitserse en vijf maal zo groot als de Engelse.

Als we even uitrusten van deze miljoenen en we komen weer tot de werkelijkheid terug, dan kijken we elkander aan en vragen ons verwonderd af, wat die lui dan feitelijk nog te kankeren hebben. Die winstcijfers zijn toch zo beroerd nog niet en altijd nog wat meer, dan die paar slordige zakcenten die wij er elke week afknippen voor een pakje tabak of een pakje cigarettens. Waarom, vraag je, kankeren ze dan toch zo?

Wij zullen trachten dit zo eenvoudig en duidelijk mogelijk uiteen te zetten. Die banken en grote industriële instellingen zijn de steunpilaren waarop de kapitalistische economie rust. Zij kunnen dan alleen steunpilaren zijn, wanneer zij winsten en steeds grotere winsten afwerpen.

Vandaar ook, dat men zo kankert. Want deze winsten zijn nog niet voldoende, de gekweekte reserve's niet toereikend voor de scherpste concurrentiestrijd, die onverbidde komen gaat, naar zij weten. Daarom vinden zij, dat er niet hard genoeg gewerkt wordt en de lonen te hoog zijn. Daarom wordt er ook zo druk over wederopbouw geboord. Winst, winst en nog groter winst.

DE ARBEIDSKRACHT.

Boven de machines en de grondstoffen troont de ondernemer: in ons schema zowel als in de werkelijkheid, in de fabriek. Wij zagen reeds, dat de moderne arbeider, anders dan de gilde-meester der middeleeuwen, gescheiden is van de werktuigen, van de machines, een schijnbaar minder belangrijke omstandigheid. En toch bepaalde deze omstandigheid onze gehele maatschappijvorm. Let op. De arbeider is gescheiden van de productiemiddelen. Daarom wordt hij verkoper van zijn arbeidskracht. Waarom is hij gescheiden van de productiemidde-

len? Omdat anderen daarover het beheer hadden. Of deze anderen zijn: een particulier ondernemer, een naamloze vennootschap of de staat, maakt geen verschil uit. Vervangt men in het schema de privé ondernemer door iets anders, wat dan ook, het geheel zouden wij op de zelfde manier, in een zelfde schema, moeten samenvatten.

Doch de ondernemer ontleent zijn plaats aan een zeker recht. De wet laat hem namelijk het recht om het beheer uit te oefenen. Hij ontleent dit recht tot beheer aan het bezit, het eigendom van de productiemiddelen. Hierop mag geen inbreuk gemaakt worden. Alleen kan hij ze niet beschermen. Daarvoor is nodig politie, justitie en ook soldaten en de gangbare opvatting, dat dit alles juist en goed is. Dus de moraal komt er ook aan te pas. Evenmin als hij, de ondernemer, het bedrijf zelf kan beschermen, kan hij het ook zelf beheren; daarvoor heeft hij nodig een staf van aan hem ondergeschikt personeel. Bedrijfsleiders, bureau-chefs, bazen en onderbazen en werkverdelers. Het is door deze bazen en onderbazen, dat de arbeider te doen

krijgt met het recht tot beheer, wanneer hij met hen twist over het stukwerkloon en tarief; en hoe groter het bedrijf, hoe minder dat de arbeider te doen krijgt met de eigenaar, de bezitter; hij kent hem dikwijls niet eens.

Het kan hem dan ook onverschillig zijn of dit is één persoon meerdere personen of de staat, die het beheer opdraagt aan een stel bureaucraten. Hij is en blijft verkoper van zijn arbeidskracht omdat hij niet heeft het recht van beheer. Niet hij heerst daardoor in de fabriek, maar een stel vreemde personen, die er zijn, ondanks hem en waarover hij niets te vertellen heeft. In fabriek of bedrijf heerst de meest onverschillige diktatuur, al mocht hij ook eens in de zoveel tijd tien stemmen tegelijk in de bus werpen om de meest progressieve van alle progressieve regeringen te kiezen, die de wereld ooit aanschouwd heeft. Zo heeft de arbeider ook niets te zeggen over het product, over de vruchten van zijn eigen arbeid. Hoezeer komt hier het recht op beheer in tegenspraak met zichzelf. Door het beheer over bepaalde zaken op te dragen aan bepaalde personen, ontnemt zij de arbeidende mens het recht op datgene, wat het meest eigen aan hem is: het recht op de vruchten van zijn arbeid. (Wordt vervolgd.)

1 MEI IN SPANJE.

De eerste Mei heeft dit jaar in Nederland in het teken van de klassevrede gestaan. De C.P.N. marcheerde met vele rood-wit-blauwe vlaggen.

In Spanje daarentegen, het land waar het bloedige fascisme heerst — in tegenstelling tot het onbloedige fascisme, dat we hier kennen — hebben de Baskische metaalbewerkers op de eerste Mei het werk neergelegd. Toen de Spaanse autoriteiten daarop hun ontslag gelasten, kwam het antwoord in de vorm van een staking, waarbij 20.000 metaalbewerkers betrokken waren. En daarbij bleef het niet. De staking breidde zich uit tot de bouwvakken, de haven- en transportarbeiders, terwijl de laatste berichten de uitbreiding van de staking over de provincies melden. De gevolgen waren arrestaties en zelfs doodvonnis, maar deze schijnen de Spaanse arbeiders niet te kunnen afschrikken. Zij hebben de strijd tegen Franco opgenomen en maken daarbij gebruik van het aloude stakingswapen. Hoe deze strijd zich zal ontwikkelen is nog niet te zeggen. Van bedrijfsbezettingen hebben we nog niets vernomen. De Spaanse arbeiders hebben niets te verwachten van de z.g.n. democratische regeringen, die wel beweren niet gediend te zijn van het fascisme, maar nog best met Franco zaken kunnen doen. In ieder geval kunnen ze een machtsvorming van de arbeiders tegen Franco niet duden. Laten we hopen, dat de arbeiders de

les van 1937 niet vergeten zijn. Ze kunnen slechts vertrouwen op eigen kracht en als het werkelijk op een strijd om de macht uitloopt, een beroep doen op de arbeiders van Europa.

Niet alleen in Spanje staat de vijand in eigen land. Ondanks de poging van de regeringen der democratische landen om de strijd in banen te leiden, die voeren tot een compromis, laat de klassenstrijd overal op. In Frankrijk heeft de staking in de Renaultfabrieken zich niet alleen uitgebreid, maar de arbeiders zijn tot bedrijfsbezetting over gegaan. In Glasgow en Londen wordt nog steeds gestaakt, terwijl in Hamburg een staking, die bij de scheepswerven van Blohm en Voss begon, tot een algemene staking is geworden.

Tien jaren lang heeft de Spaanse arbeidersklasse moeten bukken voor de terreur van het fascisme. Toch breekt de strijd weer uit. De arbeiders in de West-Europese landen buigen voor het nationale socialisme. Ze lopen op 1 Mei achter de rode en de nationale vlag. Toch laat ook hun strijd weer op.

Omdat het kapitalisme hen wel mooie frasen kan brengen, doch geen menswaardig bestaan. Omdat zij steeds weer in de uitbrekende conflicten hun klasse-eenheid hervinden en hun solidariteit beleven.

Dit bewijzen de Spaanse, Franse, Engelse en ook Duitse arbeiders. Zij geven ons moed en vertrouwen in de toekomst.

24 MEI 1947

PRIJS 15 CENT

7e Jaargang No. 21

SPARTACUS

WEEKBLAD VAN DE COMMUNISTENBOND „SPARTACUS”

Redactie:
R. HULSMAN

Proletariërs aller landen, verenigt U!

Red. en Adm.:
postbus 7046 te Amsterdam-Zuid II.
Ab. p. kw. f. 1.95 bij vooruitbet. Uitg.
„De Vlam”, postgiro 168797 te Aldam

Honger en voedselmonopolie.

Honger! Dat is de kreet, die we in alle talen horen weerklinken. In Duitsland vulden zich de straten van de industriesteden in het Roergebied met letterlijk de grauwe massa, gtauw van honger en ellende. Het bezettingsleger had order gekregen zich niet op de straten te vertonen, de Duitse politie was extra bewapend, maar kreeg het consigne, alleen in uiterste noodzaak van de wapens gebruik te maken.

In Frankrijk staakten de arbeiders van de Renaultfabrieken en van andere metaalbedrijven, terwijl het ook in de provincies onrustig was. Ook zij verzetten zich tegen de honger. Ze willen een loonsverhoging om op de zwarte markt hun magere rantsoenen te kunnen aanvullen. In Turijn en ook in overige delen van Italië zijn hongerdemonstraties en stakingen gehouden, de arbeiders eisten meer en eetbaar brood!

Deze stakingen en demonstraties zijn het bewijs, dat de grens van het bestaansminimum bereikt is. In de andere landen van Europa zijn de rantsoenen voor de werkende bevolking ook schraal, maar tot de grens is men daar blijkbaar nog niet gekomen. De bezittende klasse vat deze demonstraties en stakingen inderdaad als waarschuwingstekenen op. Naar Duitsland worden graanschepen gestuurd, aan de eisen van de Franse arbeiders wordt tegemoet gekomen, maar de werkelijke nood wordt niet opgeheven. Om deze nood op te heffen, zou men de oorzaak van de ellende weg moeten nemen; en daartoe is de bezittende klasse nimmer in staat. Want die oorzaak is het bestaan van de bezittende klasse zelf.

De honger is oud. Ze is zo oud als de klassenmaatschappij zelf. Het verzet is even oud.

Steeds zijn de onderdrukte klassen in opstand gekomen als de grens bereikt was, als het er om ging, dat hun naakte bestaan in gevaar kwam. We hoeven ons niet zo ver in het verleden te zoeken. De hongerdemonstraties van de Londen- se werklozen liggen ons nog vers in het

geheugen. In de crisjaren, die in 1929 inzetten, hebben we over de gehele wereld de hongeropstootjes van de werklozen gekend, die met militair geweld onderdrukt werden. Toen waren het degenen, die niet in het productieproces konden worden opgenomen, die niet te eten hadden. „Die niet werkt, zal niet eten”, was de leus van de bezittende klasse. Dat gold natuurlijk niet voor haar zelf, alleen voor de niet-bezitters. Nu is haar leus: hard werken en weinig eten. Het zijn nu niet meer alleen de werklozen die honger hebben, maar ook de werkers.

Voor de oorlog waren de pakhuizen en schuren overvuld met voedsel. Er was overvloed. Er was zelfs te veel. Het is algemeen bekend, dat locomotieven met graan gestookt, groente en fruit met giftige stoffen overgoten werden, terwijl miljoenen aan ondervoeding leden.

Nu is de situatie in dat opzicht enigszins anders. De oorlog heeft de overvloed te niet gedaan. Grote gebieden zijn verwoest, landerijen geïnundeerd. Er is een tekort aan arbeidskrachten, machines, meststoffen en de grote voedselvoorraden zijn ingeteerd en opgeslokt door het militaire apparaat.

Toch is dat niet de oorzaak van de huidige nood. Landen als Amerika en Canada b.v. zouden door graan-export zeker een deel van de Europese voedselnood kunnen opheffen. Amerika exporteert zijn producten echter niet naar die landen, waar de bevolking er behoefte aan heeft. Het zendt het voedsel niet om de nood te lenigen, maar om zijn voordeel er mede te doen. Het Amerikaanse kapitaal importeert naar die landen, waar het zijn politieke invloedster kan vestigen. Het zendt van voedsel is een economische transactie. Er moeten cre-

diëten verstrekt worden. Hetgeen betekent economische en politieke afhankelijkheid. De hulp, die Amerika verstrekt aan de honger gebieden is een machtsmiddel. De leniging van de huidige nood, de opheffing van het tekort is een kwestie van machtsverhoudingen, van de grote kapitalen en hun winstbehoefsten.

Dit wordt wel duidelijk gedemonstreerd door de F.A.O., de voedsel en landbouworganisatie van de Verenigde Naties.

De F.A.O. wordt genoemd een nieuw handvest voor menselijke welvaart. Het wil komen tot samenwerking der naties voor essentiële doeleinden, zoals de voedselproductie. Maar, zo zegt Sir John Boyd Orr, directeur-generaal van de voedsel- en landbouworganisaties der V. N., in een boodschap aan het Internationaal Congres voor Landbouwaangelegenheden, dat te Scheveningen bijeen is: „zij is een organisatie van regeringen en kan dus alleen dat bereiken, waartoe de regeringen bereid zijn.”

De I.F.A.P. (Intern. Congres van Landbouwaangelegenheden) kan, volgens Orr, bereiken dat haar stem gehoord en haar invloed gevoeld wordt bij de vorming van de politiek der regeringen.

Voorstellen zijn gedaan om te komen tot een wereldvoedselbureau met het doel om productie en markten uit te breiden, de economische ontwikkeling te stimuleren en de landbouwprijzen in de wereldhandel te stabiliseren op een peil, dat redelijk is voor producenten en consumenten. De conferentie van de F.A.O. besloot een commissie in te stellen om deze gedachte te bestuderen en kwam tot de aanbeveling van de instelling van een wereldvoedselraad. De boeren zullen niet alleen moeten streven naar vergroting van de productie, doch ook aandacht dienen te schenken aan de distributie en de stabiliteit van hun inkomen.

Dit was de boodschap van de directeur van de voedsel en landbouworganisatie van de V.N., aan het intern. landbouwcongres.

Bij de juiste beoordeling van de voorstellen van de F.A.O. moeten we in het oog houden, dat de landbouw niet een aangelegenheid is van een of andere boer, maar een zeer wezenlijk deel van het kapitalistisch bedrijfsleven. De mo-

Uit de inhoud:

1. Duister Spel.
2. De strijd in China.
3. Massastakingen in Duitsland.
4. Over „Eenheid” in de E.V.C.